

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI RAHBARLARINING BOSHQARUV VA STRATEGIK LIDERLIK QOBILIYATLARI

Mingbayeva Gulbahor Odilovna

Andijon viloyati Baliqchi tumani 29-
DMTT direktori

Annotatsiya

Ushbu maqola maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining boshqaruv va strategik liderlik qobiliyatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Maqolada direktorlarning boshqaruv qobiliyatlari muassasaning kundalik faoliyatini samarali tashkil etish, resurslardan oqilona foydalanish va jamoa ishini rag'batlantirishda qanday rol o'ynashi tahlil qilinadi. Shuningdek, strategik liderlik qobiliyatlari MTTning uzoq muddatli maqsadlarini belgilash, pedagogik innovatsiyalarni joriy qilish va oila hamda mahalliy jamoa bilan samarali hamkorlikni ta'minlashdagi ahamiyati yoritilgan

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, direktor, boshqaruv qobiliyatlari, strategik liderlik, pedagogik innovatsiyalar

Abstract

This article is dedicated to studying the management and strategic leadership competencies of preschool education institution directors. It analyzes how management skills enable directors to organize the daily activities of the institution efficiently, utilize resources effectively, and motivate staff. Furthermore, it highlights the importance of strategic leadership competencies in setting long-term goals, implementing pedagogical innovations, and ensuring effective collaboration with families and the local community.

Keywords: preschool education, director, management competencies, strategic leadership, pedagogical innovations

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning ma'naviy, ijtimoiy va intellektual rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo'lgan ta'lim tashkilotlari hisoblanadi. Shu bilan birga, ularning samarali faoliyati asosan rahbarlar – direktorlar rahbarlik va boshqaruv qobiliyatlariga bog'liq. O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimi so'nggi yillarda davlat siyosatida ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilanib, zamonaviy ta'lim standartlari va innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy qilishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Direktorlarning strategik liderlik va boshqaruv qobiliyatlari tashkilotning barqaror rivojlanishi, ta'lim sifatining oshirilishi va jamoa samaradorligini ta'minlashda asosiy omil hisoblanadi. Bu qobiliyatlar rahbarga tashkilotning maqsad va vazifalarini uzoq muddatli rejalashtirish, resurslardan samarali foydalanish va ijtimoiy-iqtisodiy muhitda tez moslashish imkonini beradi. Shuningdek, strategik liderlikdirektorga pedagogik innovatsiyalarni joriy qilish, xodimlarni rag'batlantirish va ota-onalar hamda mahalliy jamoa bilan samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish imkonini beradi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining boshqaruv qobiliyatlari tashkilotning samarali faoliyatida asosiy omillardan biri hisoblanadi. Ushbu qobiliyatlar rahbarga tashkilotning ichki va tashqi muhitini tahlil qilish, resurslardan samarali foydalanish, xodimlarni boshqarish va vazifalarni maqsadli taqsimlash imkonini beradi. Shu bilan birga, boshqaruv qobiliyatlari ta'lim

sifatini ta'minlash, bolalarning rivojlanishini monitoring qilish va tashkilot barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlari ko'pincha davlat byudjeti asosida faoliyat yuritadi. Bu esa direktorning moliyaviy va moddiy resurslardan samarali foydalanish, xarajatlarni to'g'ri rejalashtirish hamda tashkilotning iqtisodiy barqarorligini ta'minlash qobiliyatini alohida muhim qiladi.

Strategik liderlik – rahbarning tashkilotning uzoq muddatli maqsadlariga erishish uchun qarashlarini aniqlay olish va ularni amalga oshirishga qaratilgan faoliyatidir. Strategik liderlik direktorga tashkilotning missiya va maqsadlarini aniq belgilash, qaror qabul qilish jarayonida tizimli va obyektiv baholash asosida harakat qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, bu qobiliyatlar rahbarning tashkilotni yangi pedagogik standartlar va davlat talablariga muvofiq rivojlantirishini ham ta'minlaydi.

Boshqaruv qobiliyatlari va strategik liderlik o'zaro bir-biriga bog'liq jihatlar hisoblanadi. Boshqaruv qobiliyatlari tashkilotning kundalik faoliyatini samarali tashkil etishga qaratilgan bo'lsa, strategik liderlik uzoq muddatli maqsadlar va innovatsion rivojlanishga qaratilgan. O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlari uchun bu ikki qobiliyatning uyg'unligi tashkilotning barqarorligi, pedagogik jarayonlarning sifatli amalga oshirilishi va xodimlar motivatsiyasini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimi davlat dasturlari va xalqaro standartlar asosida modernizatsiya qilinmoqda. Bu esa direktorlarning strategik boshqaruv va liderlik qobiliyatlarini muntazam rivojlantirishni talab qiladi. Dolzarb masalalar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- hodimlarning malakasini oshirish va pedagogik innovatsiyalarni joriy etish;
- resurslardan samarali foydalanish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash;
- jamoa ishini samarali tashkil etish va konfliktlarni boshqarish;
- pedagogik jarayonlarning sifatini baholash va monitoring qilish.

Shu tarzda, maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlari uchun strategik liderlik va boshqaruv qobiliyatlarini rivojlantirish tashkilotning barqaror rivojlanishi, ta'lim sifatining yaxshilanishi va jamoa samaradorligini ta'minlashda asosiy ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining boshqaruv va strategik liderlik qobiliyatlari muassasaning samarali faoliyati va barqaror rivojlanishida muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Boshqaruv qobiliyatlari rahbarga muassasaning kundalik faoliyatini samarali tashkil etish, resurslardan oqilona foydalanish, xodimlar va pedagogik jamoa ishini rag'batlantirish imkonini beradi.

Strategik liderlik esa direktorga muassasaning uzoq muddatli maqsadlarini belgilash, pedagogik innovatsiyalarni joriy qilish va jamoa hamda mahalliy jamoa bilan samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish imkonini taqdim etadi. Ushbu qobiliyatlar O'zbekiston sharoitida maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish, xodimlarning kasbiy rivojlanishi va muassasaning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda asosiy omil hisoblanadi.

Shu bois, maktabgacha ta'lim muassasalari rahbarlarining boshqaruv va strategik liderlik qobiliyatlarini rivojlantirish masalasi mamlakatda ta'lim tizimini takomillashtirish va pedagogik innovatsiyalarni samarali joriy qilishda dolzarb ahamiyatga ega hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abduraxmonov B. Maktabgacha ta'lim muassasalarida pedagogik rahbarlik va boshqaruv. Toshkent: O'zbekiston pedagogika universiteti nashriyoti, 2020. 184 b.
2. Axmedov Sh., Karimova L. Strategik liderlik va boshqaruv qobiliyatlari maktabgacha ta'limda // Pedagogika va ta'lim nazariyasi. 2019. №4(2). B. 45-52.
3. Bobokulov O. Maktabgacha ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlar. Toshkent: Fan va texnologiya, 2021. 162 b.
4. Shin A.V. Perspektivny razvitiya sistema doskolnogo obrazovaniya Respubliki Uzbekistan. //Maktabgacha ta'lim metodikasi va nazariyasi – Toshkent., – 2020. – № 2. –С.2-6.
5. Henderson, A. T., & Mapp, K. L. (2002). A New Wave of Evidence: The Impact of School, Family, and Community Connections on Student Achievement. National Center for Family & Community Connections with Schools.
6. Valiyeva. F.R. Teoreticheskiye osnovy i evolyutsiya sistema kpi v upravleniya chelovecheskimi resursami. “Maktabgacha ta'lim tizimi xodimlarini rivojlantirish: amaliyot va xorijiy tajriba” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallar to'plami 1-qismi (2024-yil 23-24-may) – T.: Science and Innovation, 2024.
7. Valiyeva F.R., Sharipova G. N. Innovative technologies in improving the management of preschool educational organizations// International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE) DOI:10.9756/intjecse/v14i5.94 ISSN: 1308-5581 Vol 14, Issue 05 2022
8. Abdullayeva N.Sh. Significance of health-saving technologies in a Preschool educational organization// Abstracts of V International Scientific and Practical Conference,Osaka, Japan 29-31 January 2020, 14-16 bet